

การรัฐประหารในประเทศเมียนมาร์*

MILITARY COUP IN MYANMAR

พระปูปะ หองสา

Ven.Poke Pha

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Shin94243@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสาเหตุการรัฐประหารในประเทศเมียนมาร์ตามที่คณะรัฐประหาร ประกาศในเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564 2) เพื่อศึกษาความขัดแย้งของรัฐบาลเอ็นแอลดีกับกองทัพ 3) เพื่อศึกษาความขัดแย้งของรัฐบาลเอ็นแอลดีกับกลุ่มชาติพันธุ์

ผลการศึกษาพบว่า 1.การแย่งอำนาจทางการเมืองระหว่างพรรค NLD และ USDP โดย อองซาน ซูจี ผู้นำของพรรคเอ็นแอลดีกับรัฐบาลทหาร ซึ่งเป็นผู้นำของ USDP 2.ความไม่เป็นกลางขององค์กรอิสระ โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นกลุ่มบุคคลที่แต่งตั้งโดยอองซานซูจี จึงถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าขาดความเป็นกลาง 3. ปัญหาความขัดแย้งระหว่างพรรค NLD และกลุ่มชาติพันธุ์ เกิดจากการที่ อองซาน ซูจี ได้ละเมิดข้อตกลงที่เคยให้ไว้กับกลุ่มชาติพันธุ์และยังพยายามสลายอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ จนกลายเป็นสาเหตุของความขัดแย้ง 4.การแทรกแซงจากมหาอำนาจ ซึ่งในทางภูมิรัฐศาสตร์มองว่าความขัดแย้งในครั้งนี้คือผลมาจากสงครามตัวแทนระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา

คำสำคัญ: การรัฐประหารในเมียนมาร์; สงครามตัวแทน; กลุ่มชาติพันธุ์

Abstract

Objectives of this academic article were: 1. To study the causes of the coup in Myanmar according to the coup d'etat Announced on February 1, 2021 2. to study the conflicts of the NLD government with the military and 3. to study the conflicts of the NLD government with ethnic groups.

* Received October 11, 2021; Revised November 1, 2021; Accepted November 2, 2021

The results of the study showed that 1. The political power struggle between the NLD and the USDP by Aung San Suu Kyi, the leader of the NLD and the military government which is the leader of the USDP, 2. Neutrality of independent organizations. The Election Commission was a group appointed by Aung Sang Suu Kyi. It was criticized for lack of neutrality. 3. The conflict between the NLD and ethnic groups born from Aung San Suu Kyi has violated agreements that have been made with ethnic groups and had also tried to break down ethnic identity until it became the cause of conflict. 4. Intervention from the superpowers in geopolitics, this conflict is the result of a representative war between China and the United States.

Keywords: The coup in Myanmar; Representative War; Ethnic groups

บทนำ

การรัฐประหารครั้งล่าสุดในประเทศเมียนมาร์ ซึ่งเกิดขึ้นในวันรุ่งเช้าโดยประมาณตีสาม เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2564 และเป็นวันที่กำลังเตรียมประชุมสภาผู้แทนราษฎรทั้งมีกำหนดการเพื่อจะเลือกประธานาธิบดีที่มาจากตัวแทนสภาผู้แทนราษฎรด้วย ตามรัฐธรรมนูญ ค.ศ.2008 มาตรา 60 (ข) (2) โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาผู้ได้รับการเลือกตั้งทั้งหมดมารวมตัวกันอยู่ที่กรุงเนปิดอร์ (ประเทศชาติธุรกิจ, 2564) ซึ่งผู้เขียนได้ติดตามข่าวสารจากสื่อต่างๆในเมียนมาร์พบว่าประมาณตีหนึ่งคณะรัฐประหารได้ตัดช่องทางการสื่อสารและสัญญาณอินเทอร์เน็ตในทุกช่องทาง ทำให้ประชาชนบางส่วนได้สลับมาใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ตจากเครือข่ายของประเทศไทยในการติดต่อตามรัฐต่างๆ ชั่วคราว และในช่วงตีสามของวันเดียวกันนั่นเอง ผู้เขียนได้รับแจ้งจากผู้นำทางการเมืองของรัฐมอญว่า คณะทหารได้เข้าไปควบคุมตัวประธานาธิบดี อูเอนเมียตและผู้ปรักของรัฐบาล ซึ่งก็คือนาง อองซาน ซูจี ได้เป็นผลสำเร็จ แต่เหตุการณ์ทางการเมืองก่อนที่จะถึงขั้นตอนการรัฐประหารนั้น ผู้เขียนพบว่ามีความขัดแย้งทางการเมืองเกิดขึ้นก่อนหน้าอย่างสลับซับซ้อน ประกอบกับการตัดสินใจทางการเมืองที่ผิดพลาดบางประการ ส่งผลให้การเจรจาในวันที่ 28 มกราคม พ.ศ.2564 ซึ่งเป็นการประชุมระหว่างตัวแทนรัฐบาลทหารกับตัวแทนของพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย NLD ที่กรุงเนปิดอร์ต้องประสบความล้มเหลวในการหาทางออกจากวิกฤตการณ์เมืองที่เกิดขึ้น จนกระทั่งในวันต่อมาคือวันที่ 29 มกราคม 2564 ผู้เขียนพบว่ามีการชุมนุมประท้วงการเลือกตั้ง(ที่ถูกเลือกโดยพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตยNLD) ทั้งที่กรุงเนปิดอร์และกรุงย่างกุ้ง แต่ยังไม่มียางานผู้ได้รับบาดเจ็บและไม่มีรายงานการใช้ความรุนแรง

ในประเด็นแรกนั้นผู้เขียนจะนำเสนอสาเหตุหลักโดยการมุ่งประเด็นไปที่ประเด็นของความไม่โปร่งใสในการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ถูกเลือกโดยคนของพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย NLD ซึ่งในความหมายนี้ก็คือพรรคของนางอองซานซูจี โดยมีเอกสารสนับสนุนดังนี้ ซึ่งเหตุการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นดังกล่าวสาเหตุจะมุ่งไปที่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือ (กกต) เท่านั้น โดยชี้ประเด็นว่าที่มาของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 2008 มาตรา 398 (ก) ถูกแต่งตั้งโดยประธานาธิบดี ภายหลังจากการจัดการเลือกตั้งแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งมีถูกร้องเรียนในการปฏิบัติงานย่อมจะต้องเป็นหน้าที่ของประธานาธิบดีในการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามมาตรา 400 (ก) ที่ได้รับรู้ว่าพรรคการเมืองใดได้ชัยชนะการเลือกตั้งได้จัดตั้งรัฐบาล พรรคการเมืองนั้นได้โอกาสในการจัดตั้งกรรมการการเลือกตั้ง ทำให้เกิดการสานประโยชน์กันระหว่างพรรคการเมืองและคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้นการเอาผิดกับคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงค่อนข้างเป็นไปได้ยาก นี่ก็คือสาเหตุหลักที่แท้จริงและนำไปสู่การรัฐประหารที่สุด (รัฐธรรมนูญ 2008)

นอกจากสาเหตุที่กล่าวมาแล้วจากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมผู้เขียนยังพบว่ามีสาเหตุอื่นๆ อีกมากมาย ตั้งแต่พรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (เอ็นแอลดี) ได้ชัยชนะการเลือกตั้งเข้ามารับหน้าที่เป็นรัฐบาลในปี พ.ศ.2559 เป็นต้นมา รัฐบาลเอ็นแอลดีนำโดย นางอองซาน ซูจี กับตัวแทนทหารเมียนมาร์เกิดการไม่ลงรอยกันมาหลายครั้ง หลัก ๆ ก็คือการร่างพระราชบัญญัติที่ปรึกษาแห่งรัฐ โดยประธานสภาภายใต้การชี้นำของพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย NLD ใช้กลไกทางกฎหมายในการกดดันฝ่ายตรงข้าม โดยมีวัตถุประสงค์ในการแก้รัฐธรรมนูญ การตัดงบประมาณของกองทัพ เป็นต้น นอกจากนี้ผู้เขียนยังพบว่ามีสาเหตุที่เกี่ยวกับปัญหาการจัดตั้งรัฐบาลในรัฐยะไข่ และรัฐบาลพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย NLD ประกาศกองกำลังยะไข่ว่าเป็นกลุ่มก่อการร้ายและกล่าวหาผู้นำพรรคการเมืองยะไข่ว่าเป็นกบฏ ซึ่งผู้เขียนพบว่าการตัดสินใจในประเด็นปัญหาดังกล่าวนั้น ทำให้พรรคพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย NLD กับพันธมิตรทางการเมืองเริ่มเกิดปัญหภายใน ในประเด็นถัดมาผู้เขียนพบว่าปัญหาการสร้างอนุสาวรีย์ของนายพล อองซาน ในรัฐคะเรนนี้ ซึ่งผู้เขียนขอขยายความว่าในแต่ละรัฐนั้น ล้วนมีวีรบุรุษประจำเชื้อชาติของตนเองอยู่แล้ว การนำอนุสาวรีย์ของนายพลอองซาน (ซึ่งก็คือบิดาของนางอองซาน ซูจีมาสร้างในรัฐอื่นๆ ย่อมนำไปสู่ข้อขัดแย้งทางการเมืองตามมาในอนาคต) หรือในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการใช้อำนาจทางรัฐสภาแล้วเปลี่ยนชื่อสะพานนายพล อองซาน ในเมืองมอละเม็งซึ่งอยู่ในรัฐมอญ หรือปัญหาการแก้ พ.ร.บ. การเลือกตั้งของพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย NLD ที่ถูกโจมตีว่าไม่มีความเป็นธรรมและปัญหาระหว่างประเทศเข้าไปเกี่ยวข้องอยู่ด้วย

การแย่งอำนาจทางการเมืองระหว่างพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (NLD) และรัฐบาลทหารUSDP

1. ความขัดแย้งเชิงโครงสร้างการเมืองระหว่างพรรค NLD และ รัฐบาลทหาร USDP เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2559 มีการเปิดประชุมร่วมกันสองสภา เพื่อทำพิธีสาบานตนของประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีคนใหม่ได้แก่อู่อึนจ่อ ประธานาธิบดี ซึ่งถูกเสนอชื่อโดยสภาผู้แทนราษฎรเมียนมาร์ อู่อิมตส่วย รองประธานาธิบดีคนที่ 1 ซึ่งถูกเสนอชื่อโดยสมาชิกรัฐสภา ไควตาทองทัพพม่าและ อู่อเฮนรี บันทียู รองประธานาธิบดีคนที่ 2 ถูกเสนอชื่อโดยสภาชนชาติ ซึ่งมีการเปลี่ยนผ่านอำนาจการเมืองจากพรรคกึ่งพลเรือนกึ่งทหาร สู่อำนาจพลเรือนจากพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (เอ็นแอลดี) นำโดย อองซาน ซูจี (ประชาไท, 2559) ซึ่งผู้เขียนนำปัญหาประเด็นสำคัญมานำเสนอตั้งแต่รัฐบาลของพรรคเอ็นแอลดี นำโดยนางอองซาน ซูจี เข้ามาดำรงตำแหน่ง เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ.2559 จนถึงวาระสุดท้าย เพื่อทำความเข้าใจปัจจัยสำคัญของการรัฐประหารในครั้งนี้ จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมผู้เขียนพบว่ารัฐบาลพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตยกับกองทัพเริ่มมีปัญหาครั้งแรกในสภาก็คือการตราพระราชบัญญัติที่ปรึกษาแห่งรัฐของพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย มีการถกเถียงกันกับฝ่ายกองทัพอย่างรุนแรงในสภา เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2559 ในวุฒิสภาและเมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ.2559 ในสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งวันที่ 6 เมษายน พ.ศ.2559 นั้น ผู้เขียนพบประเด็นสำคัญในเอกสารของรัฐบาลดังนี้ ประธานาธิบดี อู่อึนจ่อ ลงนามประกาศใช้อย่างสมบูรณ์ โดยมีหน้าที่ประสานการทำงานระหว่างประธานาธิบดีและรัฐสภา และมีอำนาจเรียกประชุมวาระสำคัญ หรือวาระที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณของประเทศ โดยมีวาระดำรงตำแหน่ง 5 ปี โดยฝ่ายกองทัพได้ยกข้อห้ามตามรัฐธรรมนูญ 2008 มาตรา 59 (จ) ที่ระบุไว้ว่า ห้ามผู้มีสิทธิคนต่างชาติหรือผู้มีลูกรับเป็นคนต่างประเทศเป็นประธานาธิบดี แต่ฝ่าย NLD ใช้ช่องว่างทางกฎหมายอธิบายว่าตำแหน่งนี้ไม่ใช่ตำแหน่งประธานาธิบดี แต่เป็นตำแหน่งที่ปรึกษาแห่งรัฐ โดยในทางกฎหมายแล้วตำแหน่งนี้มีอำนาจรองจากประธานาธิบดี แต่ในทางปฏิบัติตำแหน่งที่ปรึกษาแห่งรัฐนี้คุมทั้งอำนาจนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ ฝ่ายกองทัพจึงโจมตีพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตยว่าเป็นเผด็จการทางรัฐสภา ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมารัฐบาลเอ็นแอลดีกับฝ่ายกองทัพเริ่มเกิดการไม่ลงรอยกันนับว่าเป็นสาเหตุแห่งความขัดแย้ง นอกจากนี้ผู้เขียนยังพบรายงานจากสำนักข่าวรอยเตอร์ระบุว่า ตำแหน่งที่ปรึกษาแห่งรัฐจะให้เสรีภาพแก่นางอองซาน ซูจี ในการประสานงานระหว่างกระทรวงต่างๆ องค์กร เครือข่ายและบุคคล และเป็นการเพิ่มอำนาจให้กับฝ่ายบริหารด้วย ในมูมนี้นี้มีสำนักข่าวบางแห่งได้นำเสนอในประเด็นการสะท้อนภาพของการแบ่งแยกระหว่างพรรคเอ็นแอลดีกับกองทัพ และการอยู่เหนือประธานาธิบดีอย่างที่ว่านางอองซานซูจีเคยกล่าวไว้ก่อนหน้านี้ อู่อองจีโยะ วุฒิสมาชิกจากพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (เอ็นแอลดี) ระบุว่า ตำแหน่งดังกล่าวสะท้อนความนิยมในตัวนางอองซาน ซูจี และเป้าหมายหลักของวุฒิสภาในการรับรองตำแหน่งที่ปรึกษาแห่งรัฐ คือการเติมเต็ม

ความปรารถนาและผลประโยชน์ของประชาชน (Post Today, 2559) พรรคเอ็นแอลดีซึ่งนำโดยนางอองซาน ซูจีนั้น จัดตั้งขึ้นท่ามกลางการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยครั้งใหญ่ในประเทศเมียนมาร์ เมื่อวันที่ 27 กันยายน พ.ศ.2531 ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่ใหญ่ที่สุดที่ได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากประชาชนในประเทศเมียนมาร์มากที่สุด มีประวัติศาสตร์มาอย่างดึกดำบรรพ์และ ในเมื่อ ค.ศ. 1990, 2012, 2015 และ 2020 นี้ได้ชัยชนะการเลือกตั้งมาอย่างถล่มทลาย (สารานุกรมเมียนมาร์, 2564) ซึ่งรัฐบาลเอ็นแอลดีตั้งแต่ได้รับโอนอำนาจมาจากรัฐบาล เติ้ง เส่ง เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ.2559 เป็นต้นมาได้กำจัดฝ่ายตรงข้ามมาโดยตลอด เช่น เรียกกลับคืนเงินงบประมาณที่เหลือจากรัฐบาลก่อน ทำให้พรรคฝ่ายค้านยูเอสดีพีซึ่งเป็นพรรคของรัฐบาลทหารเสียหายต่อประชาชนมาก นอกจากนี้ผู้เขียนเห็นว่าการกำจัดกลุ่มตรงข้ามทางการเมืองซึ่งได้แก่พระสงฆ์คณะพิทักษ์ชาติที่เข้าใจกันว่ากองทัพหนุนหลังที่ชื่อว่า “มะกะตะ” รวมไปถึงการที่รัฐบาลเอ็นแอลดีได้เข้าตรวจสอบโครงการสร้างเมืองฉ่วยกุกีที่เขตเมียวดี ที่มีงบประมาณในการก่อสร้างอยู่ที่พันล้านดอลลาร์ ซึ่งเดิมเคยอยู่ในความดูแลของกองทัพเมียนมาร์ ล้วนทำให้กองทัพเสียผลประโยชน์และถือเป็นการคุกคามทางการเมือง

2. ความขัดแย้งจากปัญหาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้อีกปัจจัยสำคัญหนึ่งก็คือปัญหาการแก้ไขรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 29 มกราคมพ.ศ.2562 อู๋ อองจีโยะ วุฒิสมาชิกจากพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (เอ็นแอลดี) ได้ยื่นญัตติการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ค.ศ.2008 ตามหมวด 12 ว่าด้วยการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ในมาตรา 433 (ก) ระบุไว้ว่า “การแก้ไขรัฐธรรมนูญต้องการแก้มาตราไหนบ้าง ต้องยื่นญัตติเป็นพระราชบัญญัติ” (BBC BURMESES, 2562) แต่พรรคเอ็นแอลดีไม่ได้บอกชัดเจนว่าแก้มาตราไหนบ้าง ซึ่งยื่นเฉพาะญัตติและจัดคณะกรรมการแก้ไขรัฐธรรมนูญจากพรรคอื่นๆ เมื่อคณะกรรมการแก้ไขรัฐธรรมนูญนี้ได้ศึกษารายละเอียดตามหมวดต่างๆ แล้วจึงเห็นควรที่จะมีมติให้แก้ไขหมวดหรือมาตราไหน ซึ่งจะถูกรตราเป็นพระราชบัญญัติ ส่วนพรรคฝ่ายค้านและกองทัพคัดค้านว่า กองทัพไม่เคยขัดขวางการแก้ไขรัฐธรรมนูญ แต่กระทำของพรรคเอ็นแอลดีนั้น ไม่ดำเนินไปตามกระบวนการแก้ไขรัฐธรรมนูญอย่างถูกต้อง (BBC BURMESES, 2562) ผู้เขียนพบคำอธิบายจากกลุ่มทหารว่าด้วยความไม่โปร่งใสในกระบวนการจึงทำให้ฝ่ายค้านและกองทัพไม่ยอมรับ จนนำไปสู่ความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง ต่อมาฝ่ายกองทัพกับพรรคฝ่ายค้าน (ยูเอสดีพี) ได้ยื่นญัตติการแก้ไขรัฐธรรมนูญ 2 ญัตติ แต่ประธานรัฐสภาให้ไปร่วมกับญัตติของพรรคเอ็นแอลดี และให้คณะกรรมการแก้ไขรัฐธรรมนูญพิจารณาไปพร้อมกันทีเดียว

ผู้เขียนพบเอกสารจากสื่อทางการเมืองภายในประเทศเมียนมาร์ได้นำเสนอประเด็นความขัดแย้งระหว่างพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (เอ็นแอลดี) กับตัวแทนของกลุ่มชาติพันธุ์เอาไว้ดังต่อไปนี้ “ท่ามกลางบรรยากาศของการแก้ไขรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการกำลังดำเนินการแก้ไขรัฐธรรมนูญอยู่ เนื่องจากผู้แทนพรรคฝ่ายค้านยูเอสดีพีและกองทัพถอนตัวออกจากคณะกรรมการ ซึ่งการไม่ลงรอยกันระหว่างรัฐบาลเอ็นแอลดีกับฝ่ายกองทัพรุนแรงมาก

ยิ่งขึ้นทุกครั้ง เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2563 ซึ่งคณะกรรมการแก้ไขรัฐธรรมนูญได้ยื่นพระราชบัญญัติการแก้ไขรัฐธรรมนูญ 2 ฉบับ 100 กว่า มาตราและ 3000 กว่าข้อ ซึ่งอภิปรายกันในรัฐสภาเรื่อยมาอย่างต่อเนื่อง ในเดือนธันวาคม พ.ศ.2562 กองทัพส่งสัญญาณว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายนั้น ประเทศชาติสามารถตกอยู่ในภาวะอันตรายได้ (Voanews Burmese, 2563) นอกจากนี้ ผู้เขียนยังพบประเด็นเพิ่มเติมคือ หลังจากคณะกรรมการแก้ไขรัฐธรรมนูญยื่นญัตติพระราชบัญญัติสองฉบับในรัฐสภาแล้ว ผู้นำจากพรรคการเมืองชาติพันธุ์ยะไข่กล่าวว่า พ.ร.บ.ทั้งสองฉบับนั้น ไม่เป็นไปตามความต้องการของชาติพันธุ์และนโยบายพรรคแอนแอลดีที่เสนอไว้เมื่อช่วงในการเลือกตั้ง ซึ่งทางพรรคการเมืองชาติพันธุ์ฉานกับยะไข่ยื่นข้อเสนอให้แก้ไขรัฐธรรมนูญกับคณะกรรมการแก้ไขรัฐธรรมนูญไว้ 2,000 กว่าข้อ แต่เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วกลับไม่ใส่ให้แม้แต่ข้อเดียว (Voanews Burmese, 2563) ดังนั้นในการแก้ไขรัฐธรรมนูญในครั้งนี้อย่างเห็นชัดว่า แก้ไขเพื่อความต้องการพรรคเอ็นแอลดีและนางอองซาน ซูจี จะได้นั่งเก้าอี้ประธานาธิบดีเท่านั้น ทำให้พรรคชาติพันธุ์ซึ่งเคยเป็นพันธมิตรที่ดีของนางอองซาน ซูจี รู้สึกผิดหวังในการตัดสินใจของนางอองซาน ซูจี เป็นอย่างยิ่ง

ผู้เขียนพบเอกสารการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ค.ศ.2008 ตามหมวด 12 ในมาตรา 436 (ก) ระบุว่า “การแก้ไขรัฐธรรมนูญในมาตรานี้ คะแนนเสียงจากสมาชิกรัฐสภา 75 % กว่ายอมรับและต้องทำประชามติอีก ผู้มีสิทธิออกเสียง 50 % ขึ้นไปต้องยอมรับ ถึงจะแก้ไขได้” และในมาตรา 436 (ข) ระบุว่า “การแก้ไขรัฐธรรมนูญนอกจากในมาตรา 436 (ก) นี้แล้ว คะแนนเสียงจากสมาชิกรัฐสภา 75 % กว่ายอมรับถึงจะแก้ไขได้ (รัฐธรรมนูญ 2008, 2564) การแก้ไขรัฐธรรมนูญครั้งที่สองนี้ไม่ได้ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากฝ่ายกองทัพกับพรรคฝ่ายค้านคัดค้านอย่างรุนแรง ส่วนพรรคแอนแอลดีนั้น ทั้ง ๆ ที่รู้ย่อว่าในการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่เขียนไว้ด้วยกองทัพและในมาตรา 436 (ก) และ(ข) ต้องได้คะแนนเสียงจากจำนวนสมาชิกรัฐสภา 75 % กว่าถึงจะแก้ไขได้และครั้งกองทัพไม่ยอมรับก็แก้ไขไม่ได้อยู่ดี แต่ฝ่ายพรรคแอนแอลดีก็ทำอยู่เฉย ในที่สุดก็ได้แค่ประวิงเวลาโดยใช้งบประมาณจากภาษีของประชาชน และเกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญของพรรคแอนแอลดีในครั้งนี้ไม่ได้ทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ทำเพื่อเอาชนะในการเลือกตั้งเท่านั้น

ความไม่เป็นกลางขององค์กรอิสระ

1. การละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง การรัฐประหารครั้งล่าสุดในประเทศเมียนมาร์ในครั้งนี้ คณะรัฐประหารได้กล่าวหาคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ 3 ข้อ อ้างรัฐธรรมนูญแล้วการยึดอำนาจในครั้งนี้เป็นความชอบธรรมไว้ 6 ข้อ ได้แก่ (ประกาศคณะรัฐประหาร, 2564)

1) คณะกรรมการการเลือกตั้งละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ต่อการแก้ไขปัญหาความแตกต่างของจำนวนรายชื่อผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ.2563

2) การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งที่ไม่สุจริต เพราะคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น มีการสวมสิทธิรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งกว่า 10 ล้านคน ซึ่งขัดต่อหลักการที่ว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน

3) การใช้กลไกทางรัฐสภาเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อพรรค NLD การหลีกเลี่ยงในการแก้ไขปัญหารายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และนอกจากการไม่ปฏิบัติตามคำเรียกร้องจากฝ่ายทหาร การเลื่อนประชุมสภาผู้แทนราษฎรและสภาชนชาติแล้วยังดำเนินการประชุมต่อตามลำดับ ถือเป็นการใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 2008 มาตรา 417 จนทำให้เกิดปัญหาความแตกแยกและความไม่สงบในประเทศ

4) ปัญหาดังกล่าวถ้าไม่รีบแก้ไขอาจจะยากต่อการเดินหน้าการพัฒนาประชาธิปไตย เนื่องจากความจำเป็นโดยต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามกฎหมาย จึงประกาศการฉุกเฉินตามรัฐธรรมนูญ ค.ศ.2008 มาตรา 417

5) เพื่อการสะดวกต่อการตรวจสอบคะแนนเสียงและการดำเนินการอื่นๆ ตามรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 2008 มาตรา 418 (ก) โอนอำนาจและหน้าที่ทางนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการให้แก่ผู้บัญชาการทหารสูงสุด และ

6) การประกาศการฉุกเฉินมีผลทั่วประเทศ และตามมาตรา 217 ตั้งแต่วันที่ประกาศมีผลหนึ่งปี

2.2 การรื้อคณะกรรมการการเลือกตั้งเดิมเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อพรรค NLD ผู้เขียนบทความแบ่งประเด็นในการนำเสนอออกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

1) ข้อผิดพลาดทางข้อมูลและรายชื่อผู้มาใช้สิทธิ ในการประกาศช็อกกล่าวหาของคณะรัฐประหารที่นำโดย พลเอกอาวุโส มิน อ่อง หล่าย ทั้ง 6 ข้อนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจกับที่มาของคณะกรรมการการเลือกตั้งเสียก่อน ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดตั้งโดยประธานาธิบดีจากพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย(เอ็นแอลดี) นำโดย นาง ออง ซาน ซูจี ตามรัฐธรรมนูญ ค.ศ.2008 มาตรา 398 (ก) พ.ร.บ. รัฐบาลสหภาพ มาตรา 9 (ง) และพ.ร.บ.คณะกรรมการการเลือกตั้ง มาตรา 3 จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2559 ดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เริ่มต้นด้วยการประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก ตั้งแต่วันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ.2563 จนถึง 14 สิงหาคม 2563 ประมาณสามสัปดาห์ และครั้งที่สองเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2563 จนถึง 14 สิงหาคม 2563 ให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปดูและตรวจสอบรายชื่อ (ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง 28 มกราคม 2564) จากการที่ผู้เขียนเก็บข้อมูลจากอดีตประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งระดับหมู่บ้านมาสามครั้ง พบว่าการจัดการเลือกตั้งครั้งนี้แม้ว่าจะไม่ขัดกับกฎหมายก็ตามแต่เกิดปัญหาในการปฏิบัติก็คือ รัฐบาลเอ็นแอลดีชุดนี้รื้อคณะกรรมการการเลือกตั้งเดิมทั้งหมดตั้งแต่ระดับมณฑลหรือระดับรัฐ และระดับอำเภอ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งชุดใหม่นี้ขาดความเชี่ยวชาญทั้งทางกฎหมายและทางประสบการณ์ นอกจากนั้นคณะกรรมการการเลือกตั้งชุดใหม่ยังลบล้างข้อมูลประชากรผู้มีสิทธิ

เลือกตั้งเก่าทั้งหมดที่ กกด ชุดเดิมทำไว้ จึงเกิดข้อผิดพลาดทางข้อมูล เช่น ชื่อผู้ที่ไม่มีสิทธิในการลงคะแนนเลือกตั้ง พระสงฆ์หรือนักบวชและผู้ที่เสียชีวิตไปแล้ว และคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชุดเดิมได้ถอนชื่อดังกล่าวออกไปแล้ว แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งที่ถูกแต่งตั้งโดยพรรค NLD กลับใส่ชื่อผู้ที่เสียชีวิตให้สามารถใช้สิทธิได้ย่อมเป็นการเอื้อให้เกิดการทุจริตขึ้น การกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ถูกแต่งตั้งโดยพรรค NLD ซึ่งถูกการวิพากษ์วิจารณ์จากพรรคการเมืองต่าง ๆ และนักวิชาการอย่างรุนแรง

2) การแก้ไข พ.ร.บ.การเลือกตั้งเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อพรรค NLD แม้ในช่วงกำลังลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเกิดการนำส่งส่วยหลายอย่าง ผู้ลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นตัวแทนพรรคสามัคคีมอญ ในรัฐมอญ เมืองตานพยุสยัต นายออง เมียะ เสง์ กล่าวว่า การกระทำคณะกรรมการเลือกในครั้งนี้ เอื้อต่อพรรครัฐบาล(เอ็นแอลดี) อย่างเห็นได้ชัด แม้ทั้งการแก้ไข พ.ร.บ. การเลือกตั้ง (แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 5) มาตรา 10 ก่อนที่รายงานผู้ย้ายถิ่นชาวพม่ามาทำงานที่รัฐมอญเกิน 180 วัน หรือ 6 เดือน ถ้าเขาต้องการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่เขตเขาทำงานอยู่ในรัฐมอญเขตใดเขตหนึ่งสามารถลงคะแนนเสียงได้ แต่รัฐบาล(เอ็นแอลดี) แก้ไข พ.ร.บ.การเลือกตั้ง (แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 5) ในมาตรา 10 ว่า รายงานผู้ย้ายถิ่นชาวพม่ามาทำงานที่รัฐมอญเกิน 90 วัน หรือ 3 เดือน ถ้าเขาต้องการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่เขตเขาทำงานอยู่ในรัฐมอญเขตใดเขตหนึ่งสามารถลงคะแนนเสียงได้ ประเด็นนี้ทำให้พรรคการเมืองชาติพันธุ์คนพื้นเมืองเจอกับความท้าทายอย่างยิ่ง นอกจากนั้นในเอกสารได้กล่าวต่อว่า ผู้ที่อยู่ต่างประเทศ เช่นผู้ที่ไปทำงานกรีดยางหรือทำงานอื่นๆ อยู่ในต่างประเทศที่ไม่ได้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีเป็นจำนวนมาก จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมผู้เขียนพบว่าเฉพาะอำเภอตานพยุสยัตอำเภอเดียว ผู้ไปทำงานในต่างประเทศหลายหมื่นคน บางเขตเลือกตั้งในตัวเมืองเป็นเขตที่สนับสนุนพรรคเอ็นแอลดี ผู้ใหญ่บ้านแจกบัตร์เลือกตั้งให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงแทนผู้ที่ทำงานอยู่ในต่างประเทศ ผู้เฝ้าดูการเลือกตั้งจากตัวแทนพรรคต่างพบว่าประชาชนคนเดียวสามารถใช้สิทธิลงคะแนนเสียงได้หลายครั้ง ผู้ไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียงอายุไม่ถึง 18 ได้เข้าไปลงคะแนนเสียงก็มีเป็นต้น ดังนั้นผู้แทนพรรคสามัคคีมอญ เมืองตานพยุสยัต ยื่นหนังสือเรียกร้องให้นับคะแนนใหม่ แต่ฝ่ายคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ถูกแต่งตั้งโดยพรรค NLD ไม่ยอมให้นับคะแนนใหม่และให้คะแนนเสียงเพิ่มสองพันคะแนนเสียงเป็นต้น

จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมผู้เขียนพบว่าในอำเภอ มุดง รัฐมอญก็เช่นเดียวกัน ก่อนที่ผู้แทนพรรคสามัคคีมอญชนะคนเดียวในสี่คน ตำรวจสายลับมาแจ้งว่าพวกท่านได้ชนะอยู่อีกสองที่นั่งไปตามหาดู ซึ่งผู้แทนจากพรรคสามัคคีมอญก็ไปสอบถามทันทีพอไปถึงคะแนนเสียงที่ยังไม่ได้นับเหลืออยู่สองถุง พอนับเสร็จตัวแทนพรรคสามัคคีมอญได้ชัยชนะเพิ่มอีกสองที่นั่งเป็นต้น นี่คือการเฉพาะในรัฐมอญแค่สองอำเภอเท่านั้น หลังจากการเลือกตั้งเสร็จสิ้นไป เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ.2563 ซึ่งพรรคการเมืองพันธมิตรฝ่ายค้าน 16 พรรครวมกันยื่นหนังสือเรียกร้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งกล่าวหาคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ถูกแต่งตั้ง

โดยพรรค NLD ว่าเปิดให้สิทธิผู้อยู่นอกเขตเลือกตั้งเกิน 90 วันมาใช้สิทธิได้ ถ้าต้องการลงคะแนนเสียงในพื้นที่เขตนั่นๆ หรือ ต้องการลงคะแนนเสียงในเขตตัวเองอยู่อาศัย สามารถแจ้งคณะกรรมการการเลือกตั้งในเขตนั่นได้ การกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ถูกแต่งตั้งโดยพรรค NLD ทำให้รายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทับซ้อนกันจำนวนมาก และอีกประการหนึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง เปิดให้สิทธิผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไปให้ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงก่อนวันเลือกตั้ง 2 สัปดาห์ทำให้เอื้อต่อการทุจริตในการเลือกตั้งมากยิ่งขึ้น

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างพรรค NLD และกลุ่มชาติพันธุ์

1. การละทิ้งพันธมิตรของพรรค NLD เพื่อสานประโยชน์กับรัฐบาลทหาร ผู้เขียนพบว่าพรรคการเมืองของชาติพันธุ์ในแต่ละรัฐนั้นเกิดขึ้นพร้อมกับพรรคเอ็นแอลดีในช่วงวิกฤตทางการเมืองนักศึกษา ประชาชน และข้าราชการ ประท้วงครั้งใหญ่สู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศเมียนมาร์ เมื่อ พ.ศ.2531 ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาพรรคชาติพันธุ์ ผ่าน ยะไข่ มอญ และฉิ่น ได้กลายเป็นพันธมิตรกับพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตยและร่วมต่อสู้ทางการเมืองร่วมกันกว่าเกือบ 30 ปี จนถึงมีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยจากเอกสารของคณะกรรมการการเลือกตั้งเมียนมาร์ระบุว่า เมื่อปี พ.ศ.2553 ในวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ.2553 รัฐบาลทหารพลเอกอาวุโส ตานฉ่วย จัดการเลือกตั้งทั่วไปในรอบ 30 ปี เพื่อเตรียมสำหรับการถ่ายโอนอำนาจให้แก่รัฐบาลที่ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งนี้อย่างเป็นทางการในการเลือกตั้งครั้งนี้ เนื่องจากนางอองซาน ซูจี ยังถูกกักขังอยู่ในบ้านพรรคเอ็นแอลดีไม่เข้ารับเลือกตั้ง เพราะเนื่องจากพรรคเอ็นแอลดีที่เป็นพันธมิตรไม่เข้ารับเลือกตั้ง พรรคชาติพันธุ์ ฉาน ยะไข่ มอญ และฉิ่น จึงรักษาสัญญาความเป็นพันธมิตรโดยไม่ยอมเข้าเลือกตั้งในครั้งนี้เช่นกัน แต่ในภายหลังเมื่อฝ่ายรัฐบาลเต็งเส่ง ได้เจรจากับนางออง ซาน ซูจี จนประสบผลสำเร็จแล้ว จึงมีข้อตกลงระหว่างกันจนเมื่อมีการเลือกตั้งซ่อม พ.ศ.2555 (ประชาไท, 2557) ผู้เขียนพบเอกสารจำนวนมากในเมียนมาร์ระบุว่า พรรคเอ็นแอลดีของอองซาน ซูจีได้ทอดทิ้งสัญญาที่เคยให้ไว้กับพันธมิตรพรรคชาติพันธุ์ทั้งหลายเพื่อให้ตนเองได้รับผลประโยชน์ทางการเมืองแต่เพียงฝ่ายเดียว ส่วนพรรคการเมืองชาติพันธุ์ที่เป็นพันธมิตรกับพรรคเอ็นแอลดี เช่นพรรคสันนิบาตแห่งรัฐฉาน เพื่อประชาธิปไตย พรรคชาติพันธุ์ยะไข่ พรรคชาติพันธุ์มอญ และพรรคชาติพันธุ์ฉิ่น ที่ยังยึดมั่นในสัญญาที่อองซาน ซูจี เคยให้ไว้จึงอยู่ในสถานะที่ไม่ได้เข้าสู่กระบวนการเลือกตั้ง ในประเด็นที่ต่อเนื่องกันนั้นผู้เขียนพบว่ากลุ่มหัวก้าวหน้าของกลุ่มชาติพันธุ์ตามรัฐต่างๆ ที่ได้เข้าไปศึกษาในเขตย่างกุ้ง(Yangon) ทำให้กลุ่มก้าวหน้าที่เคยได้รับการปลูกฝังแนวคิดทางการเมืองจากอองซานซูจี กลับมาตั้งพรรคการเมืองใหม่ที่เป็นตัวแทนของชาติพันธุ์ขึ้นเพื่อกลับเข้าสู่กระบวนการเลือกตั้งพร้อมคุณอองซานอีกครั้ง(โดยปล่อยให้พันธมิตรเดิมของตนเองอยู่ในสถานะที่ยากลำบากเพราะกลุ่มหัวก้าวหน้าที่สนับสนุนอองซาน ได้กลับมาตั้งพรรคการเมืองในเขตอิทธิพลของกลุ่มชาติพันธุ์จนเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งภายในเขตของกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยตัวเอง)

ยุทธศาสตร์ทางการเมืองของคุณองซานเพื่อสร้างความขัดแย้งให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ในครั้งนี้อาจเป็นบทเรียนที่ทำให้พรรค NLD ไม่ได้ได้รับความไว้วางใจในสถานะพันธมิตรของกลุ่มชาติพันธุ์อีกต่อไป

2. ความไม่จริงใจของพรรค NLD ต่อพันธมิตร เมื่อพรรคเอ็นแอลดีชัยชนะการเลือกตั้งในปี พ.ศ.2558 อย่างถล่มทลาย แต่ในรัฐยะไข่ที่พรรคชาติพันธุ์ยะไข่กลับได้รับชัยชนะอย่างเด็ดขาดและในรัฐฉานพรรคสันนิบาตแห่งรัฐฉานเพื่อประชาธิปไตยได้ชัยชนะลำดับที่สอง(voice of Myanmar, 2564 : ออนไลน์) เมื่อจัดตั้งรัฐบาลเรียบร้อยแล้วพรรคชาติพันธุ์ยะไข่และฉาน จึงเรียกร้องขอตำแหน่งผู้นำรัฐในเขตรัฐตนเอง แต่ฝ่ายพรรคเอ็นแอลดีของคุณองซานกลับปฏิเสธข้อเรียกร้องดังกล่าว บ่งบอกชี้ให้เห็นว่าพรรคที่เคยเป็นพันธมิตรมาเกือบ 30 ปี เช่นพรรค NLD ได้เปลี่ยนสถานะกลายเป็นฝ่ายตรงข้ามกับกลุ่มชาติพันธุ์ในเมียนมาร์

3. การทำลายอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์โดยพรรค NLD ผู้เขียนแบ่งประเด็นนำเสนอ ดังนี้

1) กรณีการสร้างรูปปั้นของนายพล อองซาน ผู้เขียนพบว่าการดำเนินการพรรคเอ็นแอลดีที่สร้างรูปปั้นของนายพลอองซาน บิดาของนาง อองซาน ซูจี ทุกอำเภอ ทุกสถานที่สำคัญทั่วประเทศไม่ว่าจะเป็นในศูนย์กลางและตามรัฐต่างๆ การกำหนดนโยบายในทางกลับเช่นนี้เป็นสิ่งที่กลุ่มชาติพันธุ์ไม่ต้องการ เพราะเป็นการกลืนวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ แม้ว่ากลุ่มนักวิชาการทางการเมืองและกลุ่มชาติพันธุ์วิพากษ์วิจารณ์กันอย่างหนัก แต่ฝ่ายผู้นำพรรคเอ็นแอลดีกลับไม่ยอมฟังเสียงของนักวิชาการและกลุ่มชาติพันธุ์ และยังคงดำเนินการอย่างดำเนินการต่อเนื่อง ฝ่ายเยาวชนรุ่นใหม่ของชาติพันธุ์ส่วนใหญ่คัดค้านไม่ยอมรับรูปปั้นนายพลอองซาน เพราะชาติพันธุ์เองก็เขามีบรรพบุรุษของเขา ผู้เขียนพบการเคลื่อนไหวต่อต้านการสร้างอนุสาวรีย์นายพลอองซานดังนี้ ในรัฐคะเรนนี่ สหภาพเยาวชนรัฐคะเรนนี่ (Union of Karenni State Youth) เดินขบวนประท้วงต่อต้านการสร้างอนุสาวรีย์นายพลอองซาน เมื่อ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 นี้ ที่เมืองล้อยก่อ รัฐคะเรนนี่หรือรัฐกะยา เหตุการณ์ดังกล่าวได้มีการปะทะกันระหว่างตำรวจของรัฐบาลกับผู้ชุมนุม มีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวนมากและถูกจับกุมไปจำนวนหนึ่ง รัฐบาลท้องถิ่นรัฐคะเรนนี่ ยังคงผลักดันให้มีการสร้างอนุสาวรีย์นายพลอองซาน ที่ใช้งบประมาณในการสร้างประมาณ 80 ล้านจัต หรือประมาณ 1 ล้านกว่าบาท ที่ใจกลางเมืองล้อยก่อ เมืองเอกของรัฐคะเรนนี่ (Kantarawaddy Times, 2561 : ออนไลน์) เหตุผลที่สหภาพเยาวชนรัฐคะเรนนี่ไม่ต้องการให้สร้างอนุสาวรีย์นายพลอองซาน เพราะนายพลอองซาน บิดาของนาง อองซาน ซูจี มิได้มีคุณูปการต่อชาวคะเรนนี่ ที่สำคัญนายพลอองซาน มิใช่วีรบุรุษของชาวคะเรนนี่ เขาต้องการสัญญาปางโหลงที่นายพลอองซาน ให้ไว้กับชาติพันธุ์ เมื่อ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2490 นักวิชาการพม่าบอกกับสื่อว่า มันมีข้อมูลที่น่าตกใจ รัฐคะเรนนี่ได้รับงบประมาณน้อยมากฉะนั้น เงิน 80 ล้านจัต ที่จะสร้างอนุสาวรีย์ (Kantarawaddy Times, 2561) มีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของ

กลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในพื้นที่ชายขอบ โดยงบประมาณดังกล่าวนี้สามารถมาสร้างระบบสาธารณสุขหรือสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานให้แก่รัฐได้ประโยชน์มากกว่าการสร้างอนุสาวรีย์

2) กรณีการบังคับให้เปลี่ยนชื่อสะพานในรัฐมอญ จากโครงการสร้างสะพาน (สาละวิน- ชองซุน) ระหว่างเมืองมอละเม็งกับพลูจวน หรือ ชองซุน งบประมาณจากสมัยรัฐบาล เต็ง เส่ง เมื่อสร้างเสร็จในสมัยรัฐบาลนางอองซาน ซูจี ส.ส. จากพรรคเอ็นแอลดียื่นญัตติต่อสภา ซึ่งอ้างว่าสะพานนี้ย่อายกย่องนายพลอองซาน จากชื่อเดิมสะพานสาละวิน (ชองซุน) จึงเปลี่ยนเป็นชื่อสะพานนายพลอองซาน แต่การเปลี่ยนชื่อสะพานเท่านั้นพรรคเอ็นแอลดีใช้อำนาจทางสภา การกระทำเช่นนี้ชาวมอญเห็นว่าการบ่งบอกถึงเป็นสภาพเผด็จการ และทำเพื่อกดขี่ข่มเหงชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย (Seven Day Burmese, 2560) ทำให้ประชาชนชาวมอญ พระสงฆ์ มอญ ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงและชาวปะโอะ ประมาณ 20,000 คน ไม่พอใจในการใช้อำนาจของนางอองซาน ซูจี จนเกิดการเรียกร้องเดินขบวนประท้วงในรัฐมอญอย่างรุนแรงเป็นครั้งใหญ่ในประวัติศาสตร์ในรอบ 70 ปี

3) การเพิกเฉยของพรรค NLD ต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนในรัฐยะไข่ ในช่วงปลายปี พ.ศ.2561 จนถึงกลางปี พ.ศ.2563 ประมาณหนึ่งปีกว่า กองทัพเมียนมาร์ไปรบกับกองทัพยะไข่ (ARAKAN ARMY) ในทางตอนเหนือและตอนกลางรัฐยะไข่ ถึงแม้ว่าฝ่ายกองทัพเมียนมาร์ยิงกราดใส่เข้าไปในหมู่บ้านชาวยะไข่ถึงคนเสียชีวิตมากมาย และการจับกุมใส่คุกชาวยะไข่ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีมูลเหตุกล่าวอ้างว่าผู้เกี่ยวข้องกับกองทัพยะไข่ ซึ่งทั้งกลุ่มมนุษยชน กลุ่มภาคประชาชน และพรรคเอ็นแอลดีไม่เคยระบุถึงความเจ็บปวดทรมานของชาวยะไข่เลย(สำนักข่าวเมียวดี, 2564 : ออนไลน์) นอกจากไม่เห็นใจชาวยะไข่แล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่ปรึกษาแห่งรัฐของนางอองซาน ซูจี ออกหนังสือประกาศ ประณามกองทัพยะไข่ที่เป็นหัวใจสำคัญของชาวยะไข่ว่าเป็นกลุ่มก่อการร้าย และทั้งจับกุมผู้นำทางการเมืองชื่อดังของชาวยะไข่ น.พ. เอ ออง กับ นักเขียน เวหิน ออง การกระทำของรัฐบาลเอ็นแอลดี เป็นการแสดงความโหดร้ายต่อชาวยะไข่ ซึ่งทำให้ชาวยะไข่เกิดความเจ็บปวดอย่างสุดหัวใจ เมื่อเกิดความขัดแย้งทางการเมืองขึ้น ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการเจรจาและยากต่อการปรองดองทางการเมืองเพื่อแสวงหาทางออกในอนาคตด้วย

การแทรกแซงจากมหาอำนาจ

1. การแทรกแซงจากสหรัฐอเมริกา ดินแดนชายขอบทวีปยังคงมีสถานะในการเป็นพื้นที่ปิดล้อม เพื่อสกัดกั้นการเติบโตของประเทศจีนหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือมหาอำนาจจากซีกโลกตะวันตกกำลังครอบงำประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อใช้ดินแดนชายขอบทวีปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการปิดล้อมไม่ให้ประเทศจีนมีทางออกสู่ทะเล ดังนั้นกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงกลายเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญในแง่ของยุทธศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศไปโดยปริยาย (นรพัชร เสาธงทอง, 2564)ผู้เขียนจึงพบประเด็น

เกี่ยวกับประธานาธิบดีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศนาง อองซาน ซูจี ใช้โอกาสในการหาเสียงก่อน กกต กำหนดหนึ่งเดือน และ ส.ส. พรรคแอนแอลดีใช้ประโยชน์ในการใช้เงินเยียวจากระบบไปแจกประชาชนเอง ไม่ยอมให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องไปแจกเอง อีกประการหนึ่งก็คือ เมื่อการเลือกตั้งซ่อม พ.ศ.2562 พรรค NLD ได้รับเงินบริจาคจากเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกา 950 ล้านดอลลาร์ และ พ.ศ.2563 เอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาสับสนุน กกต เงินจำนวน 46 ล้านดอลลาร์แต่ กกต ประกาศว่าไม่ได้รับ หมายความว่าพรรค NLD ได้รับเงินนั้นไว้ ดังนั้นเนื่องจากมีความสงสัยดังที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งพรรคพันธมิตรฝ่ายค้านได้เรียกร้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง 2 ข้อ คือ

1) เรียกร้องให้มีการสอบสวนข้อเท็จจริง เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อช่วงการเลือกตั้งและ จัดตั้งองค์กรตรวจสอบอิสระภายใน 7 วัน และ

2) โดยอำนาจและหน้าที่ขององค์กรอิสระนั้นภายใน 60 วัน 1) ตรวจสอบรายชื่อจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้มาใช้สิทธิในการเลือกตั้ง และบัตรเสียมีเท่าไร ทุกเขตเลือกตั้ง 2) มีการซื้อเสียงหรือไม่ 3) การใช้เงินจากภาครัฐหรือไม่ และ 4) การรับเงินบริจาคจากต่างประเทศหรือไม่ การเรียกรงของพันธมิตรพรรคฝ่ายค้านที่กล่าวมาทั้งหมด คณะกรรมการการเลือกตั้งที่ถูกแต่งตั้งโดยพรรค NLD กลับไม่ยอมดำเนินการแม้แต่ข้อเดียว กกต เห็นว่าพรรคการเมืองทั้งหลายนี้เป็นพรรคหนุนหลังทหารและเป็นสิ่งที่ก่อกวน คณะกรรมการการเลือกตั้งที่ถูกแต่งตั้งโดยพรรค NLD จึงไม่ปฏิบัติตามข้อเรียกร้อง

4.2 การแทรกแซงจากจีน ประเทศเมียนมาร์ได้ปิดประเทศมาตั้งแต่สมัยของพลเอกเน วิน ยึดอำนาจเมื่อพ.ศ.2504 จนถึงมีการเปลี่ยนระบบการปกครองประเทศแบบประชาธิปไตย เมื่อพ.ศ.2554 ซึ่งปกครองโดยรัฐบาลทหารมาเป็นเวลานานประมาณ 49 ปี (อภิชาติ โสภาแดง, 2560 ; ออนไลน์) ในช่วงระยะเวลาที่ปิดประเทศอยู่นั้น ทุกรัฐบาลทหารที่ขึ้นมาปกครองประเทศเพื่อจะเอาตัวรอดต้องพึ่งพาประเทศจีนมาโดยตลอด ดังนั้นจีนจึงเป็นประเทศที่มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อประเทศเมียนมาร์มากมายมหาศาล และเป็นประเทศที่ป้องกันให้รัฐบาลทหารเมียนมาร์ในวงการเวทีโลกมาโดยตลอดเช่นกัน ผลประโยชน์จีนที่มีต่อเมียนมาร์นั้นมีสองส่วนก็คือ ผลประโยชน์ที่เป็นทางการกับฝ่ายรัฐบาล เช่น โครงการท่าเรือโจ๊กผิวเป็นต้น และผลประโยชน์ที่ไม่เป็นทางการฝ่ายกลุ่มกองกำลังชาติพันธุ์ทางตะวันออกของประเทศเมียนมาร์ก็องกำลังเวแดงเป็นต้น และปัจจุบันทั้งกองกำลังยะไข่ (AA) ทางตะวันตกประเทศเมียนมาร์ ในรัฐยะไข่ซึ่งเป็นพื้นที่บริษัท (China International Trust Investment Corporation – CITIC) ของจีนได้สัมปทานในสมัยรัฐบาลเต็งเส่ง เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ.2558 กำลังทำโครงการสร้างท่าเรือน้ำลึก ในเมืองโจ๊กผิวอย่างใหญ่โตมหึมา ประมาณ 7.3 พันล้านดอลลาร์ (อภิชาติ โสภาแดง, 2560) เมื่อเอ็นแอลดีขึ้นมาเป็นรัฐบาล ซึ่งแก้ไขสัญญาตามรัฐบาลเต็งเส่ง ที่ทำข้อตกลงไว้จากจีนมีส่วน 85 เปอร์เซ็นต์และรัฐบาลเมียนมาร์มีส่วนแค่ 15 เปอร์เซ็นต์ เปลี่ยนเป็นจีนมีส่วน 70 เปอร์เซ็นต์และรัฐบาลเมียนมาร์มีส่วน 30 เปอร์เซ็นต์ จากงบการลงทุนประมาณ 7.3 หมื่น

ล้านดอลลาร์ เปลี่ยนเป็น 1.3 พันล้านดอลลาร์ (Isp Myanmar china desk, 2564 : ออนไลน์) ทำเรื่องนี้เพื่อใช้สำหรับการค้าระหว่างเมียนมาร์และจีน อีกทั้งยังใช้เป็นเส้นทางขนส่งสินค้าจากจีนไปอินเดีย จากจุดนี้สามารถลดระยะทางการขนส่งสินค้าจากฝั่งตะวันออกของจีนไปยังอินเดีย และฝั่งตะวันตกลงได้ถึง 5,000 กิโลเมตร เทียบกับเส้นทางเดิมที่ต้องอ้อมผ่านช่องแคบมะละกา นอกจากนี้ยังมีโครงการลงทุนด้านท่อส่งก๊าซและน้ำมันเพื่อเชื่อมต่อกับท่าเรือ Kyaukpyu นี้ ตามบันทึกข้อตกลงความเข้าใจระหว่างบริษัทปิโตรเลียมแห่งชาติของจีนกับกระทรวงพลังงานแห่งสหภาพเมียนมาร์ โดยมีกำหนดการแล้วเสร็จภายในปี 2013 ซึ่งท่าเรือแห่งนี้จะเปิดโอกาสในการขนส่งคอนเทนเนอร์ สินค้าทั่วไป รวมทั้งน้ำมันดิบและก๊าซ (อภิชาติ โสภางค์, 2560)

ภาพที่ 1 Myanmar.-Yatai International Holding Group (IHG)

นอกจากนี้ยังมีโครงการที่สำคัญของจีนในประเทศเมียนมาร์อีกโครงการหนึ่งก็คือโครงการเมืองใหม่ฉ่วยโก๊โก๊ โครงการนี้ซึ่งใช้งบประมาณ 15,000 ล้านดอลลาร์ และใช้พื้นที่ประมาณสามหมื่นเอเคอร์ (Isp Myanmar china desk, 2564) เมืองใหม่เขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองโก๊โก๊ และเขตนิคมอุตสาหกรรม อยู่ติดริมแม่น้ำเมย ห่างจากจังหวัดเมียวดีทางรถยนต์ประมาณ 14 ไมล์ ตรงข้าม อ.แม่สอด จ.ตาก โดยกลุ่มนักธุรกิจจีน (Yatai International Holdings Group) (หย่าไถ่) ทำสัญญาสัมปทานระยะยาวจากรัฐบาลเมียนมาร์ ผ่านเขตอิทธิพลของกองกำลังพิทักษ์ชายแดน BGF ขณะนี้อยู่ระหว่างการก่อสร้างเป็นโครงการเมกะโปรเจกต์ใหญ่สุดของกลุ่มทุนจีนที่ลงทุนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โครงการโก๊โก๊โดยรูปแบบจะเป็นทั้งเขตเศรษฐกิจเมืองใหม่ มีทั้งที่พักอาศัยหลากหลายรูปแบบ อาทิ บ้านเดี่ยว ตั้งแต่ระดับ

มูลค่าหลังละ 50-80 ล้านบาท เ็นเตอร์เทนเมนต์คอมเพล็กซ์ ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่- โรงภาพยนตร์ สนามบิน ศูนย์แสดงสินค้าชายแดน โกดังสินค้า ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ One stop service ฯลฯ เป็นต้น (อัศวิน พินิจวงศ์, 2562) โครงการเมืองใหม่ช่วยโกกโกนี้ นอกจากการทำโครงการที่เป็นทางการแล้ว เนื่องจากมีกระแสข่าวที่ออกมาข้างนอกก็คือกองกำลังพิทักษ์ชายแดน BGF เปิดการพนันคาสีโนอย่างใหญ่โต เจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบเห็นเป็นสิ่งผิดกฎหมาย เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ.2562 รัฐบาลเอ็นแอลดี ออกคำสั่งให้ระงับการทำงานไว้อย่างชั่วคราว

สรุป

เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ถูกแต่งตั้งโดยพรรค NLD ไม่ยอมรับการเรียกร้องของพันธมิตรพรรคฝ่ายค้าน ไฟก็ลุกลามไปถึงกองทัพ ฝ่ายกองทัพก็แถลงข่าวต่อสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการผิดพลาดคณะกรรมการการเลือกตั้งในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 ทั้งข้อมูลอย่างชัดเจนมาอย่างต่อเนื่อง การแถลงข่าวครั้งสุดท้ายของกองทัพก็คือ เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ.2564 ซึ่งโฆษกกองทัพเมียนมาร์แถลงว่า ความแตกต่างจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มาลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งครั้งนี้ห่างการอยู่จำนวน 10 กว่าล้านเสียงนั้น (BBC BURMESES, 2564) คณะกรรมการการเลือกตั้งที่ถูกแต่งตั้งโดยพรรค NLD ควรแก้ไขปัญหานี้ อย่างเร่งด่วน แต่ฝ่ายคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ถูกแต่งตั้งโดยพรรค NLD กลับไม่ยอมรับและเห็นว่าเป็นข้อกล่าวหาที่ไม่เป็นจริง ในที่สุดเมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ.2564 ตัวแทนกองทัพกับตัวแทนรัฐบาลเอ็นแอลดีจึงได้เปิดการเจรจากัน ฝ่ายกองทัพเรียกร้อง 4 ข้อ คือ 1) ตรวจสอบให้ความแตกต่างจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งห่างกันอยู่ 10 กว่าล้านนั้น 2) แต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งใหม่ซึ่งรัฐบาลกับกองทัพประนีประนอมกันเพื่อให้มีความยุติธรรม 3) ในช่วงระหว่างตรวจสอบอยู่นี้ใช้อำนาจและหน้าที่ของประธานาธิบดีที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญแล้วชะงักการประชุมสภาครั้งที่ 3 นี้ไว้ก่อน และ 4) ถ้าฝ่ายรัฐบาลไม่ทำตามข้อเรียกร้องทั้ง 3 ข้อที่กล่าวมาข้างต้นกองทัพจึงต้องทำตามอำนาจและหน้าที่ให้ไว้ในรัฐธรรมนูญต่อไป (BBC BURMESES, 2564) ฝ่ายรัฐบาลเองก็อ้างทำตามรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการเลือกตั้งที่ถูกแต่งตั้งโดยพรรค NLD มีสิทธิในการตัดสินใจเด็ดขาดต่อผลการเลือกตั้ง เมื่อต่างฝ่ายต่างคนก็ไม่ยอมถอยกัน อ้างกันทำตามรัฐธรรมนูญทั้งสองฝ่าย ซึ่งการเจรจาในครั้งนี้ไม่ประสบผลสำเร็จสาเหตุที่กล่าวมาทั้งหลายเหล่านี้ ผู้เขียนเห็นว่าปัญหาเกิดจากคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ถูกแต่งตั้งโดยพรรค NLD จนทำให้ปัญหาในเชิงโครงสร้างของประเทศที่ไม่เท่าเทียมกันถูกหยิบยกขึ้นมาพิจารณาอีกครั้ง นำไปสู่เกิดการเปิดโอกาสให้ทหารกลับมายึดอำนาจ และทำให้เกิดความวุ่นวายภายในประเทศ ต่างฝ่ายต่างก็ไม่เลือกใช้เส้นทางการประนีประนอมด้วยสันติวิธี แม้ นาง ออง ซาน ซูจีเอง เคยกล่าวมาหลายครั้งว่า ฉันไม่เลือกเส้นทางที่ประชาชนต้องเสียเลือดเนื้ออีกต่อไป ฉันเลือกเส้นทางในการเจรจาปรองดองกันด้วยสันติวิธี แต่การตัดสินใจของรัฐบาลนาง

อง ซาน ซูจี ในครั้งนี้ ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการรัฐประหารการนองเลือดภายในประเทศเท่านั้น อาจจะนำไปสู่ความเป็นสงครามกลางเมืองได้

สาเหตุการรัฐประหารครั้งล่าสุดในประเทศเมียนมาร์ ดังที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหลาย เหล่านี้เป็นเงื่อนไขที่กองทัพเมียนมาร์ที่รอจังหวะอยู่เสมอเพื่ออ้างความชอบธรรมในการยึดอำนาจ สาเหตุการผิดพลาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ถูกแต่งตั้งโดยพรรค NLD ซึ่งทำให้จำนวนรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งกับผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งมีความแตกต่างกัน 10 กว่าล้าน ในเชิงลึกแล้วสาเหตุคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ถูกแต่งตั้งโดยพรรค NLD ผิดพลาดในการเลือกตั้งนี้ ยังไม่ใช่สาเหตุที่ต้องทำการรัฐประหาร หากแต่รัฐบาลเอ็นแอลดีขึ้นมาปกครองประเทศ เมื่อพ.ศ. 2559 เป็นต้นมา กองทัพและพันธมิตรของกองทัพเนื่องจากต้องเสียผลประโยชน์มาอย่างต่อเนื่อง ทั้งการตรวจสอบโครงการสร้างเขื่อนมิตสง ที่รัฐกะฉิ่น แก่ไขสัญญาโครงการสร้างท่าเรือ น้ำลึกที่เมือง โจ๊กผิว รัฐยะไข่ และการสั่งให้หยุดโครงการสร้างเมืองใหม่ที่ฉ่วยไก๊ไก่ เมืองเมียวติ รัฐกะเหรี่ยงเป็นประเด็นสำคัญ นอกจากนั้นประเด็นที่การไม่ลงรอยในสภาและการแก้ไขรัฐธรรมนูญนั้น ส่วนสาเหตุรัฐบาลเอ็นแอลดีกดดันคณะสงฆ์พิทักษ์ชาติภาษาและศาสนา (มะกะตะ) และการที่ไม่ลงรอยกับกลุ่มชาติพันธุ์นั้นทำให้กองทัพมีแรงกระตุ้นในการก่อรัฐประหาร

เอกสารอ้างอิง

- นรพัชร เสาธงทอง. (2564). *การขูดคอคอดกระบี่กับภูมิรัฐศาสตร์ของไทย*. ปทุมธานี: รายงานรวมบทความวิจัยสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8 กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์ ค.ศ.2008. (2551). หน้า 173-174
- รัฐธรรมนูญ 2008.(2564). ประกาศคณะรัฐประหาร, 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2564
- สารานุกรมเมียนมาร์. (2564) *๒๐๖๖๖๖๖๖*. สืบค้น 20 ตุลาคม 2565, จาก <https://shorturl.asia/ZrinY>
- คณะกรรมการการเลือกตั้งสาธารณรัฐสหภาพเมียนมาร์. (2563). *การเลือกตั้งทั่วไป 2563*. สืบค้น 11 มีนาคม 2564, จาก <https://uec.gov.mm/pages.php?pagename>
- ประชาชาติธุรกิจ. (2564). *ย้อนรอย “รัฐประหาร” 3 ครั้ง ในเมียนมา*. สืบค้น 8 มีนาคม 2564, จาก <https://www.prachachat.net/world-news/news-605366>
- ประชาไท. (2557). *พม่าเปิดประชุมทั้งสองสภา*. สืบค้น 11 มีนาคม 2564, จาก <https://prachatai.com/journal/2016/03/64957>
- อภิชาติ ไสยาแดง. (2560). *การพัฒนาท่าเรือในประเทศเมียนมาร์*. สืบค้น 13 มีนาคม 2564, จาก http://rescom.trf.or.th/display/keydefault.aspx?id_colum=3100

- อัศวิน พินิจวงษ์. (2562). เปิดโมเดลพัฒนา ‘โก๊กโก’ มังกรผงาดที่ริมเมย. สืบค้น 14 มีนาคม 2564, จาก <https://www.thansettakij.com/content/business/399600>
- Post Today. (2559). การร่างพระราชบัญญัติที่ปรึกษาแห่งรัฐ. สืบค้น 10 เมษายน 2564, จาก <https://search.posttoday.com/>
- BBC BURMESE. (2563). การแก้ไขรัฐธรรมนูญ 2008. สืบค้น 12 มีนาคม 2564, จาก <https://www.bbc.com/burmese/burma-47126365>
- Voanews Burmese. (2563). การแก้ไขรัฐธรรมนูญ 2008. สืบค้น 11 มีนาคม 2564, จาก <https://burmese.voanews.com/a/myanmar-2008constitution-amendment-pyidaungsu-hluttaw-/5261968.html>
- Voice of Myanmar. (2564). การสมมนาการดับเผด็จการทหารและการสามัคคีพม่ากับชาติพันธมิตร. สืบค้น 12 มีนาคม 2564, จาก <https://web.facebook.com>
- Kantarawaddy Times. (2561). การประท้วงต่อต้านไม่รับรูปปั้นนายพล ออง ซาน. สืบค้น 13 มีนาคม 2564, จาก https://www.youtube.com/watch?v=z_5iuV23KNo
- Seven day.news. (2560). การประท้วงไม่เอาสะพานนายพล ออง ซาน. สืบค้น 13 มีนาคม 2564, จาก <https://7day.news>,
- Nan Lwin Hnin Point. (2562). การประกาศเป็นกลุ่มก่อการร้ายกับ AA เกิดปัญหาต่อการทำ Bilateral. สืบค้น 13 มีนาคม 2564, จาก <https://burma.irrawaddy.com/news/2020/03/25/219033.html>
- Isp Myanmar china desk. (2562). โครงการสร้างเมืองใหม่ช่วยโก๊กโก. สืบค้น 13 มีนาคม 2564, จาก https://ispmyanmarchinadesk.com/special_issue/shwe-koakko/

